

Формування позитивного мікроклімату в класних колективах як важливий фактор попередження булінгу та девіантної поведінки в учнівському середовищі

Постійно діючий семінар

Підготувала:

практичний психолог

Боднарчук Ю.В.

Квітень 2021р.

Кожна людина обов'язково проходить через такий суспільний інститут як школа. У школі учень не лише одержує основи знань, а й отримує навички соціалізації, розвиває громадянські якості. І від того, який досвід отримає дитина у школі багато чого залежить в її подальшій долі.

Одним з основних чинників, що формують шкільний досвід дитини є соціально-психологічний клімат у класі і школі.

Соціально-психологічний клімат — це переважний відносно стійкий емоційний настрій, стиль спілкування і взаємодії людей в колективі, який впливає на їхню спільну діяльність.

Доктор філософських наук, професор В.М.Шепель одним із перших розкрив зміст соціально-психологічного клімату.

На його думку ***соціально-психологічний клімат*** - це емоційне забарвлення психологічних зв'язків членів колективу, що виникає на основі їх симпатії, збігів характерів, інтересів, схильностей. Він вважав, що клімат стосунків між людьми в організації складається з трьох складових:

Перша складова - це соціальний клімат, який визначається усвідомленням спільних цілей і завдань колективу.

Друга складова - моральний клімат, який визначається прийнятими моральними цінностями групи.

Третя складова - це психологічний клімат, тобто ті неофіційні відносини, які складаються між членами колективу

Залежно від особливостей вияву соціально-психологічний клімат виконує в колективі відповідні функції:

- **консолідуючу** (полягає у згуртуванні колективу, об'єднанні зусиль для вирішення навчально-виховних завдань);
- **стимулюючу** (виявляється в реалізації «емоційних потенціалів колективу», його життєвої енергії);
- **стабілізуючу** (забезпечує стійкість внутрішньокolleктивних відносин, створює необхідні передумови для успішної адаптації нових членів колективу);
- **регулюючу** (виявляється в утвердженні норм взаємин, прогресивно-етичного оцінювання поведінки членів колективу).

Показники позитивної (здорової) соціально-психологічної атмосфери в учнівському колективі:

1. У класі переважає життєрадісний тон взаємин між учнями; відносини будуються на принципах співпраці, взаємодопомоги, доброзичливості; в класі присутня атмосфера співтворчості; у відносинах переважають схвалення і підтримка, критика на адресу однокласників висловлюється з добрими побажаннями.
2. Існують норми справедливого і шанобливого ставлення до всіх членів учнівського колективу.
3. У класі високо цінують такі риси особистості як відповідальність, чесність, працьовитість і безкорисливість.
4. Учні класу активні, виконують корисну для всіх справу і домагаються високих показників у навчальній та дозвільній діяльності.
5. Успіхи чи невдачі окремих учнів класу викликають загальне співпереживання або радість.
6. Угруповання всередині класу відсутні.
7. Відсутні конфлікти.

У класі з позитивною (здоровою) соціально-психологічною атмосферою практично не можливими є булінг та девіантна поведінка.

Для формування та оптимізації соціально-психологічного клімату в класному колективі доцільно використовувати психологічний тренінг або виховні години з елементами тренінгу. Така форма роботи сприяє збільшенню неформальних зв'язків, створенню дружніх відносин; вирішенню проблемних ситуацій; профілактики та корекції булінгу, девіантної поведінки в учнівському колективі; проясненню для кожної людини його цінностей, мотивів, життєвої стратегії.

Саме таку форму роботи було використано психологічною службою для формування позитивного мікроклімату в 1, 4, 5, 8, 9, 11-х класах нашої школи. Були проведені заняття з елементами тренінгу на теми: "Вчимося жити разом", "Рівний- рівному", "Я, ти, він, вона - разом дружня сім'я", «Стоп булінг», «Мої права та обов'язки».

На соціально-психологічний клімат колективу безпосередньо впливає рівень вихованості особистості. Мною було проведено моніторинг рівня вихованості учнів 5х та 10-х класів. В опитуванні взяли участь 103 учня.

Серед учнів 5-х класів отримані наступні результати:

5-А клас

Високий рівень моральної вихованості - 19 учнів.

Середній рівень - 7 учнів.

Низький рівень - 2 учня

5-Б клас

Високий рівень моральної вихованості - 16 учнів.

Середній рівень - 4 учня.

Низьких показників виявлено не було.

5-В клас

Високий рівень моральної вихованості - 18 учнів.

Середній рівень - 5 учнів.

Низький рівень - 2 учня

Серед учнів 10-х класів отримані наступні результати:

10-А клас

Високий рівень моральної вихованості - 4 учня.

Середній рівень - 12 учнів.

Низький рівень - 3 учня

10-Б клас

Високий рівень моральної вихованості - 6 учнів.

Середній рівень - 5 учнів.

Низьких показників виявлено не було

Підсумовуючи дані моніторингу можна зробити висновок що:

Серед 5 класів - **72,6%** учнів мають високий рівень моральної вихованості.

Серед 10 класів – **33,3%** учнів мають високий рівень моральної вихованості.

Усього 61% респондентів має високий рівень моральної вихованості, а значить не схильні до девіантної поведінки, булінгу, готові до конструктивного діалогу у разі виникнення конфлікту.

Ефективними у створенні позитивного соціально-психологічного клімату у класних колективах, профілактики булінгу та девіантної поведінки є наступні методи та форми роботи: казкотерапія, кольоротерапія, кінотерапія, МАК – робота з метафоричними асоціативними картами, фототерапія, музикотерапія.

Усі ці форми та методи роботи я використовую у своїй практичній діяльності.

Хочу звернути вашу увагу, що в умовах пандемії я у роботі з профілактики булінгу, девіантної поведінки використовую гаджети, соціальні мережі. На сайті нашої школи, шкільних сторінках Фейсук та Інстограм розміщені, розроблені мною, рекомендації для педагогів, дітей та батьків за такими темами:

- СКАЖЕМО РІШУЧЕ "НІ" НАСИЛЬСТВУ!;

- Рекомендації щодо виховання дітей;
- Stop bullying;
- Профорієнтаційний буклет для молоді;
- Як вчасно виявити суїцидальну поведінку у дітей;
- Що роблять діти в Інтернеті;
- Що таке стрес та прийоми боротьби із ним;
- Як розважити дитину під час карантину.

Під час пандемії практикую психологічне консультування та просвітницькі форми роботи в месенджерах Вайбер, Телеграм, Ватсап.

Завдяки сучасним гаджетам використовую QR – коди для інформування учасників освітнього процесу.

Закінчить нашу зустріч я хочу словами відомою ведучої Опри Уїнфрі:

«Позитивні емоції викликають у відповідну реакцію Всесвіту. Коли ви фокусуєтесь на щось добре, теплом, хорошому, то життя набуває такі ж фарби».